

1

Podivný je příběh, jež budu vyprávět, nesnadno ho vstřebat a pochopit, a proto je štěstí, že se mi k tomu dostává slov. Mohu o sobě říci, ač se to patrně nedělá, že na dívku svého věku jsem velice slovná. Nadobyčej slovná, mám-li hovořit upřímně. Jelikož však můj strýc chová vyhraněné názory na vzdělávání žen, skrývám svou výřečnost, podpokličkuji ji a držím všechny své projevy, vyjma těch nejprostších, zakatřené v mysli. Toto utajení, jež se mi stalo zvykem, se zrodilo ze strachu, z mého velikého strachu, že kdybych mluvila tak, jak myslím, bylo by hned jasné, že jsem se zdržovala u knih, a zakázali by mi knihovnu. A to, jak jsem vysvětlila nebohé slečně Whitakerové (bylo to krátce předtím, než znešťestila na jezeře), bych jen sotva unesla.

Blithe je veliká stodola, nevrlý kamenný zámek o mnoha pokojích, tak rozlehlý, že mému bratříčku Gilesovi, jenž má tak rychlé nohy, jako má pomalé vedení, trvá přes tři minuty, než ho přeběhne nadél, je to dům, jež znevlídnila a ošuntěla skoupost, je to zanedbárna s příškrtem peněz (můj nepřítomný strýc o ni ztratil zájem), dřevá, prohnílá, molnatá a zrezivělá, průvanně chladná, mdle osvětlená a prolezlá temnými zákoutími, takže i já, ač tu žiji celý život, kam až mi paměť sahá, se někdy, zejména v zimě, když se smračí šero, dočista rozechvěji.

Blithe je dvojího srdce, jednoho teplého a druhého studeného, jednoho jasného a druhého stinného i za nejslunnějších dní. Kuchyň, v níž neustále plamenně planou kamna, zveseluje tlustá Meg, naše kuchařka, usměvavá a uloktěná v mouce, které často nadbívá sluha John a mámí z ní polibek, ale je rád, když se dočká moučného mlasku. Vedlejší místnost, kde devět měsíců v roce burácí oheň, je světnice hospodyně a najdeme zde paní Grouseovou buď ukřeslenou nad šitím, nebo ustolenou nad nechápárnou papírů, v nichž se, jak říkává, snaží „najít hlavu a patu“ a – což se mi zdá podivné – zjistit, která z nich dala a která má dáti. Tyto dva pokoje tvoří jedno srdce, to teplé.

Studené srdce (však ne pro mě! ach, ne pro mě!) bije na druhém konci domu. Knihovna, nemilovaná a nenavštěvovaná nikým než mnou, se nemůže od kuchyně lišit více: neohní tu, je tu chladno, i když venku výhní léto, a mrzne tu, když je zima, a okna tmí nikdy neroztažené těžké závěsy, takže musím krást svíčky, abych si mohla číst, a pak seškrabovat z podlahy jejich provinilé kápoty. Z jednoho konce na druhý měří jedno sto a čtyři mé obotěné nohy, našří pak třicet sedm. Tři muži, i kdyby vyšplhali jeden druhému na ramena, by se stěží dotkli stropu. Každá píd' stěny, vyjma dveří, zatažených oken a sedátek pod nimi, je dřevěně vyregalována a od podlahy až po strop plně vyknihována.

Sem se žádná služka neodvází, podlahy jsou nemetlené, neboť jsou-li nekráčené, k čemu by to bylo? Regály jsou nesáhnuté, kolečkové žebříky, jež vedou k těm hořejším, nepohnuté, knihy na nich žízňají po otevření a vůkol je prašnice nepořádku.

Vždy tomu tak bylo (kromě dob guvernantských, o nichž více později), alespoň pokud si pamatuji. Poprvé jsem sem

totiž vstoupila ve dvou třetinách svého života, když mi bylo osm. Byli jsme tehdy ještě negovernováni, neboť vzdělávat se měl jen Giles, jenž je asi o tři roky mladší, a ten byl prý tehdy ještě malý na školu a vůbec na jakékoli učení, a jednoho dne jsme spolu schovkovali, když tu jsem otevřela podivné dveře, jež byly dosud vždy zamčené – nebo jsem si to alespoň myslela, patrně kvůli jejich ztuhlosti, s níž si mé mladší já neporadilo –, uskrýšila jsem se před ním a objevila velikou pokladnici slov. Hra byla rázem zapomenuta, regálila jsem a regálila, vytahovala knihu za knihou, každé otevření bylo kýchavicí prachu. Tehdy jsem samozřejmě neuměla číst, ale o to více jsem žasla nad těmi tisíci – spíš miliony – tištěných řádek nerozluštitelného kódu. Mnoho knih mělo ilustrace, dřevořezy a barvotisky a pod nimi se rozkládala beznaděj nadpisů, z nichž každý mě učil bédné nemožnosti prstosledu.

Později, když mi vynadali, že jsem byla pryč tak dlouho, až paní Grouseová všechny poslala mě hledat, a to nejen služky, ale i moučnou Meg a Johna, jsem poprosila paní Grouseovou, aby mě naučila číst. Vychytrala jsem, že se nesmím zmínit o knihovně, a dočista mě ustrašilo, když se na mě zkoumavě zahleděla a řekla: „Ale slečinko, jak vás to pro všechno na světě napadlo?“

Byla to jedna z těch otázek, na něž je lepší neodpovídat, neboť když mlčíte, dospělí vždycky přejdou k něčemu jinému, jelikož jim chybí vytrvalost dětí. Paní Grouseová vyhloubila nádech a protáhla povzdech. „Popravdě, slečno Florence, nejsem si tak docela jistá, jestli by to váš strýc chtěl. Povídal jasně, co si myslí o vzdělávání mladých dívek. Myslím, že by řekl, že se to nehodí.“

„Prosím, paní Grouseová, vždyť by se to nemusel dozvědět. Neprozradím to živé duši, a kdyby náhodou nečekaně přijel na návštěvu, schovám knížku za záda a nacpu ji pod podušku křesla. Můžete mě učit ve své světnici, ani sluhové to nemusejí vědět.“

Zasmála se a pak zase zpřísnila. Nakrčila obočí. „Je mi líto, slečno Florence, ráda bych, opravdu, ale přijít o práci mi za to nestojí.“ Nařídila ústům, aby se usmála, a ta jako vždy ráda uposlechla. „Ale víte co, tenhle měsíc nám zbylo trochu peněz, akorát na novou panenku. Co byste řkala na novou panenku, mladá dámo?“

Na panenku jsem řekla ano. Bylo lepší tvářit se, že mě uplatila, ale její odmítnutí mě ani zdaleka neodradilo a naopak zpaličatilo mé odhodlání. Pomalu a se značnými obtížemi jsem se učila číst. Bloumala jsem po kuchyni a loupila Johnovi písmenka, když si četl noviny. Ukazovala jsem na „s“ nebo „b“ a ptala se, jak to zní. Jednoho dne jsem v knihovně našťěstila na dětský slabikář a tam, a taky tu i onde, jsem se dozvěděla dost na to, abych konečně prolomila kód.

A tak jsem se životem začala pokoutnit. Za oněch dávných dní nás s Gilesem nechávali vlčit a většinu času jsme si hráli, jak se nám zachtělo. Měli jsme jen dvě omezení: jednak jsme se museli vyhýbat staré studni, ale ta byla stejně zakrytá fošnami a dlažebními kameny tak těžkými, že bychom je neuzvedli, takže to byla jen jedna z těch věcí, kterými se dospělí rádi znepokojují, i když nepředstavují žádné nebezpečí – a jednak jsme se museli držet dál od jezera, jež je místy nadobyčej hluboké a možná by riziko představovat mohlo. To jsou celí dospělí, vidí nebezpečí

tam, kde žádné není, hledají ho ve studni či v jezeře, kde bez přičinění lidské zlovolnosti či nedbalosti nic nehrozí. Titíž opatrní dospělí by však netušili zhola nic, kdyby nás děti postihla skutečná hrozba, neboť na rozdíl od nás sice řeční o tom, že dům je plný duchů a strašidel, avšak už dávno přestali slýchat záhadné kročeje ve tmě.

Smím-li odbočit, můj bratr není příliš nadaný, ale jestli něco umí, pak udržet tajemství. Když jsem ho vzala do knihovny, zajímal se pramálo o knihy, ačkoli ho na hodinku dvě mohly zabavit barvotisky ptáků a motýlů. K radosti mu stačilo dovádět na žebřících, šplhat po regálech a schovávat se za závěsy, anebo si hrál sám venku – třebaže byl malý, dalo se mu věřit, že se vyhne jezeru i slídivému zraku paní Grouseové.

Já jsem si mezitím dlouhé hodiny četla, a jelikož má nepřítomnost, ve dne nepovšimnutá, by večer vyšla najevo, stala se z mé ložnice pašovárna knih. Když bylo Gilesovi osm a poslali ho do školy, můj život se samozřejmě změnil v nedbárnu na nikoho. Mohla jsem chodit, kam se mi zlíbilo – do této části domu většinou nikdo nezavítal a postupně jsem se osmělila tak, že jsem se jen pramálo starala, aby mě někdo neviděl vcházet do knihovny či z ní vycházet nebo abych nezvířila prach, který v ní žil. Tak jsem zhltna Gibbonův *Sestup a pád*, romány sira Waltera Scotta, Jane Austenové, Dickense, Trollopa a George Eliota, básně Longfellowa, Whitmana, Keatse, Wordswortha a Coleridge, povídky Edgara Allana Poea, bylo tu všechno. Ale jeden spisovatel je všechny přetyčil. Shakespeare, přirozeně. Začala jsem *Romeem a Julií*, přešla na historické hry a zakrátko jsem se vypořádala i s ostatními. Smutnila

jsem pro krále Leara, bála se Othella a děsila se Macbetha. Hamleta jsem prostě zbožňovala. Sonety mě rozplačily. Nejvíc jsem si zamilovala pětistopý jamb, zvláštní to vášeň pro jedenáctiletou dívku.

Nejvíce se mi na Shakespearovi líbilo, jak volně a snadno zachází se slovy. Zdálo se mi, že když pro to, co chtěl říct, neexistovalo slovo, jednoduše si ho vymyslel. Zbardil jazyk. Ve vymýšlení slov strčí všechny ostatní spisovatele do kapsy. Až budu velká a budu taky spisovatelka – a já vím, že budu –, taky si vyshakespearuji pár vlastních slov. Už se v tom cvičím.

Mým největším snem vždy bylo spatřit Shakespeara na jevišti, ale nejbližší divadlo je odtud až ve městě New York, což mé přání beznadějně. Vloni v létě, nedlouho předtím, než poslali Gilese do školy, přišli na návštěvu Van Hoosierovi ze sousedního panství. Měli s sebou syna Theodora, jedináčka, jehož chtěli odnudit. Většinu roku pobývali v New Yorku a těch sto mil až k nám vážili jen v létě, aby unikli žáru města, a onen mladík neměl nikoho, s kým by se pobavil, a tak ho rozradovalo, že našel mě. U čaje jen seděl a kolouščil na mě oči.

Poté paní Grouseová navrhla, abych Theodorovi šla ukázat jezero. Naneštěstilo se, že Giles zrovna ležel nemocný v posteli, stížen úpornou migrénou. Můj bratr je tak churavý, jako já jsem zdravá – stoná za nás oba, jelikož já s tolika starostmi a povinnostmi nemám čas být indisponována. Jakmile jsme tedy vydvěřili, Gilesova nepřítomnost poskytla mladému Van Hoosierovi volné pole působnosti.

Zlostil mě svou posedlostí po tom, aby mě směl políbit. Neměla jsem žádných zásadních námitek, neboť jsem ne-

byla o mnoho mladší než Julie, když milostnila, ale mladý Van Hoosier nebyl žádný Romeo. Měl velikou hlavu a vypouklé oči, které mu vylézaly z důlků. Vypadal jako obrovský brouk. Já jsem na svůj věk vysoká, ale Theodore byl ještě vyšší, ač neměl ani z poloviny tolik svalů – klackoval nade mnou, což mi ho neoblíbilo, jelikož odjakživa nesnáším, aby se na mě hledělo svrchu.

Uvedlejší jsme se na kamenné lavičce u jezera a já se posunula na protikonec, neboť mě jeho pozornosti otravovaly, a užuž jsem chtěla vstát a odejít, když mu uklouzlo, patrně při některé mé zmínce o Shakespearovi, že viděl *Hamleta*. To mě zpozornělo, napřímila jsem se a pohlédla na něho novými očima. Možná ten kluk nakonec nebude tak neknižní, jak se mu úspěšně daří vypadat – vycítila jsem, že v něm dřímají možnosti. Nabídla jsem mu obchod. Svolím k polibku, po němž tak prahne, když mi napíše milostnou báseň.

No a on vytáhl notes a tužku, hned se na to vrhl a zakratičko už vytrhával stránku, na niž psal, a podával mi ji, což mě dočista užaslo, ač si troufám říci, že uhodnete, co se pak přihodilo. Chtěla jsem, já holka hloupá, aby mě usonetil, opravdu jsem si myslela, že to zvládne. Jenže on mě samozřejmě uříkadlil, načež si vynutil polibek, o němž tvrdil, že mu po právu náleží, a zanechal mě plačící u jezera, nejen hrubě políbenou, ale taky zle zlongfellowovanou. Takto Van Hoosierova óda končila, abyste pochopili sami:

Florence, tu má každý rád.

Kdo by jí nechtěl pusu dát?